

Københavns Kommune
Familie- og Arbejdsmarkedforvaltningen
Rådhuset
1599 København V.
Att: Winnie Larsen-Jensen

31.juli 2001
J.nr. FAU 263/01.

Vedr. Gaderummet-Regnbuen. Anmodning om at sagen genoptages på førstkommande møde i Familie- og Arbejdsmarkedsudvalget.

I forbindelse med sagen om genhusning af Gaderummet-Regnbuen, punkt 5 i Familie- og Arbejdsmarkedsudvalget d.13.juni 2001, fremlægges et notat med en indstilling fra Familie- og Arbejdsmarkedsforvaltningen ved Carsten Stæhr Nielsen og Grethe Munk. Indstillingen lyder:

INDSTILLING

Familie- og Arbejdsmarkedsforvaltningen indstiller,
at Familie- og Arbejdsmarkedsforvaltningen ikke påtager sig ansvaret for at finde genhusning til projekt Gaderummet/ Regnbuen.
at de øvrige forvaltninger forespørges om mulighederne for genhusning af projektet.

I notatet gennemgås vores sag i kommunen, og det er på grundlag heraf, at indstillingen gøres. Indstillingen tiltrædes efterfølgende af Familie- og Arbejdsmarkedsudvalget på mødet d.13.juni '01 med den tilføjelse, at "Familie- og Arbejdsmarkedsforvaltningen og Indre Nørrebro Bydel under alle omstændigheder har ansvaret i personsager" (Beslutningsprotokol).

Sagsbeskrivelse.

Af sagsakterne fremgår følgende om Forvaltningens kendskab til arbejdet: "Gaderummet-Regnbuen er et "socialpsykologisk fristed på Nørrebrogade", som primært bliver drevet af psykolog Kalle Birck-Madsen.

Tilbudet består af en rådgivningsenhed, som tilbyder psykologhjælp og en døgnfunktion med overnatningsmuligheder i ikke brandgodkendte lokaler.

Familie- og Arbejdsmarkedsforvaltningens kontakt med stedet går tilbage til 1998-99, hvor projektlederen (sammen med nogle af de unge) henvendte sig om økonomisk støtte. Familie- og Arbejdsmarkedsforvaltningen drøftede forskellige samarbejds muligheder med projektlederen. Man måtte imidlertid konstatere, at projektlederen ikke ønskede at indgå i nogen form for formaliseret samarbejde, men blot ønskede finansiel støtte. Familie- og Arbejdsmarkedsforvaltningen konkluderede, at projektet tilbyder de unge en tvivlsom socialfaglig støtte og fastholder de unge i en socialt marginaliseret position uden perspektiv, og fandt dermed projektet fagligt uforvarligt. Økonomisk støtte til projektet blev således afslået skriftligt.

Familie- og Arbejdsmarkedsforvaltningen har ikke siden fundet grundlag for at ændre denne vurdering".

Kommentar.

Denne negative vurdering fra Forvaltningens side er efter min opfattelse "uden hold i virkeligheden" og er desuden fremlagt uden nogen form for dokumentation. På de følgende sider skal jeg kort gøre rede for de faktiske forhold, samt dokumentere, at projektet rummer såvel samarbejdsvilje som faglig kvalitet i arbejdet.

Anmodning.

På denne baggrund skal jeg anmode om at sagen genoptages, og at Forvaltningen enten fremlægger dokumentation for sin negative vurdering eller trækker vurderingen tilbage. Og at sagen herefter tages op til fornyet overvejelse.

1. Forløbet mellem gaderummet og Forvaltningen.

Vores første kontakt til kommunen går tilbage til 1998. Kontakten angik ikke økonomisk støtte som det første, men at vi var blevet stillet med et stort ungeproblem af bolig- og psykosocial art, som vi som gaderum og rådgivning ikke længere ville kunne magte alene at skulle tage vare på. Vi tog derfor kontakt til kommunen med anmodning om, at kommunen gik ind i problemet med deres ekspertise og midler, og medvirkede til skabelse af en mere langsigtet løsning for den pågældende gruppe af unge. De kunne ikke blive i gaderummet, og det var lige så uholdbart at sende dem tilbage til gaden, hvor de kom fra. Og ligeså kunne det konstateres, at de unge i de fleste tilfælde allerede havde været igennem sociale og psykiatriske institutioner, der ikke havde gjort nogen forskel på de unges samlede livssituation. Som sted så vi en faglig udfordring i at finde løsninger for disse unge eller denne ungekultur som ikke kun var et lokalt fænomen på Indre Nørrebro, men også et forvaltningsmæssigt ansvar, da vi ikke kunne klare opgaven alene på frivillig basis.

Men de unge var også havnet i gaderummet, fordi Bydelsrådet på Indre Nørrebro i oktober '97 havde ryddet et slumstormet hus, og i marts '98 ligeledes en skurvognsplads for unge, og samtidig opfordret de unge til at søge til gaderummet. Så kunne alle mødes og en løsning kunne udredes. Det angik dengang omkring 50 unge indenfor 4 måneder, som ikke i forvejen havde tilknytning til gaderummet.

De mange møder uden resultater.

Det næste halve år er der et utal af møder i gaderummet med Bydelsrådet, Socialforvaltningen, Ungekoordinatorer, Sociale Boligselskaber, Ungdomsboligfonden mfl. Men som månederne går lykkes det kun at finde to klubværelser i Sydhavnen. Dengang var der "officielt" ikke noget boligproblem, men vi kunne ikke blive hørt. Og blev måske heller ikke hørt dengang, fordi hovedparten af de unge talte for fællesløsninger, såsom opgangsfællesskaber, og det var ingen parter gearret til at håndtere med den gruppe af unge, der her var på tale. En gruppe af unge, der længe havde levet udenfor de fleste sociale systemer, med den særegne livsstil, der kan følge med som protest og alternativ identitet, men hvor det også simpelt handler om at "gøre en dyd ud af nødvendigheden".

Sociale og boligmæssige aktører giver op, og de unge "parkeres" i gaderummet.

Da de forskellige sociale- og boligmæssige aktører i '98 gav op, og holdt op med at deltage i møderne i gaderummet, og Ungdomsboligfonden blev nedlagt, var det vi tog kontakt til Københavns Rådhus. Vores situation var blevet meget uholdbar, både lokalemæssigt og som et rent frivilligt initiativ. Antallet af problemer og deres massive karakter overskred vores kapacitet, og arbejdet ville begynde at falde fra hinanden, hvis ikke vi fik tilført midler til daglig drift og til lønnet arbejdskraft, og der blev fundet en løsning på det beboelsesmæssige. Vi diskuterede også at lukke stedet, men det var lige så svært dengang som i dag. Hvor at gøre af de unge? Derfor kontaktede vi kommunen.

Forvaltningens syn på gaderummet og rådgivningen.

I notatet af Carsten Stæhr Nielsen og Grethe Munk lægges det til grund, at man

”imidlertid konstaterede, at projektlederen ikke ønskede at indgå i nogen form for formaliseret samarbejde, men blot ønskede finansiel støtte. Familie- og Arbejdsmarkedsforvaltningen konkluderede, at projektet tilbyder de unge en tvivlsom socialfaglig støtte og fastholder de unge i en socialt marginaliseret position uden perspektiv, og fandt dermed projektet fagligt uforsvarligt”.

Jeg ved ikke, hvor det kommer fra, at jeg ikke ønskede et formaliseret samarbejde. Det ville jeg hellere end gerne, men problemet var ikke så meget mig, men ”den dér ungegruppe” (beskrives senere) som havde en størrelse i et anseeligt antal, og som gjorde stedet alt for lille og alt for kummerligt, og som ikke kunne blive der, men som også krævede nye psykosociale tiltag, hvis deres liv skulle ind i konstruktive baner.

Som sted og rådgivning kunne vi imidlertid finde ud af at arbejde med disse unge, som ikke trivedes andre steder. Men alle vidste også at vi levede på lånt tid, hvis ikke der fandtes en løsning med et andet sted, eller at beboerne kunne sluses ud i et eller flere bofællesskaber.

En ungegruppe vokser frem.

På dette tidspunkt begyndte det at blive tydeligt, at der var konstitueret en art ungegruppe, som hjalp hinanden med at komme videre ind livet, og ikke kun spille det, og som tog nye med ind i det. I dag udgør denne ungegruppe et stærkt netværk for rigtig mange unge i en svær og sårbar position, lige som den er en stor ressource for unge, der bruger den psykologiske rådgivning, men som ikke bor i gaderummet.

Forvaltningens finansieringsmodel.

Familie- og Arbejdsmarkedsforvaltningens forslag var, at vi løste problemerne ved at finansiere stedet gennem betaling for psykologhjælp, blandt andet ved at søge gennem de forskellige brugeres sagsbehandlere. Men dette var ikke en realistisk løsning, og det ville heller ikke forandre på de unges boligløshed. Vi havde at gøre med unge, der havde meldt sig ud af samfundet, overhovedet at få dem i tale var svært og kunne tage lang tid, og når det så skete så løste problemet sig for det meste af sig selv og på regelret vis. Hvis vi startede med at registrere de unge som klienter ville vi slet ikke få kontakt med dem.

De fleste unge havde en sagsbehandler eller lignende, men disse vidste typisk ikke, hvad de skulle stille op med dem. Den unge lå typisk nederst i sagsbehandlerens bunke – hvis de da ikke var dropet helt ud af systemet, hvad vi fandt ud af efterhånden som vi fik arbejdet os igennem de mange unges liv.

Om kvaliteten af arbejdet.

Vi oplevede og beskrev vores arbejde dengang vi tog kontakt til Kommunen i ’98 som en ”udpost inden for det social og sundhedsmæssige system”, og at vi mente selv, at vi gjorde et rimelig godt stykke arbejde som samlet gruppe/kultur/rådgivning/lokalitet, for at udstødte unge kunne integreres i en livssammenhæng og derigennem få den værdighed tilbage, der gjorde at de kunne tænke fremad på livet, og også gøre noget ved det.

Den eksterne evalueringsrapport, der i 2000/2001 er skrevet om stedet¹, vurderer også den positive effekt stedet har for unge både med eller uden megen problematisk opvækst. Jeg citerer fra den etnologiske rapport:

¹ Kirsten Marie Bovbjerg og Mette Kirk: ”En kulturanalytisk evaluering af initiativerne Gaderummet og Regnbuen”, maj 2001.

Desuden skal jeg gøre opmærksomt på en relevant opgave af 3 antropologistuderende fra samme periode: Karina Märcher Dalgas, Susanne Abildgaard Rud og Mette Schwartz Sørensen. ”Når kontraster skaber fri-

Gaderummet udgør et væsentligt netværk for en gruppe unge, som har vanskeligt ved at finde sig til rette andre steder. Det der taler til Gaderummets fordel er, at det findes og er åbent på alle tider af døgnet. Man kan komme uden visitering. Samtidig er det en sjælden og derfor vigtig fordel, at man kan komme som man er, med store hunde, rotter, et hashmisbrug eller en psykose på vej. Herudover er det vigtigt for mange, at Gaderummet vedbliver at udgøre et netværk og fællesskab for dem der er kommet ud af deres akutte krise, eller som bare i al almindelig har brug for et netværk og et sted hvor de kan komme og for eksempel få lidt at spise eller vaske tøj. Gaderummet er et brugbart og nødvendigt sted for nogle grupper af unge og særligt for unge i akut nød i form af boligløshed, gæld eller med en indskrivelse på psykiatrisk afdeling. Gaderummet samler unge op som ikke før er blevet mødt på den rigtige måde i det etablerede system (s.80-81).

Problemerne.

Problem nummer eet er, at vi ikke kan blive i vores lokaler, der også er alt for små. Meget praktisk og fagligt arbejde og klientarbejde, samt frivilligt arbejde fra psykologistuderende, kan ikke finde sted af simpel mangel på plads. Problem nummer to er, at vi har brug for kommunens medfinansiering af arbejdet, idet vi ellers ikke kan søge på puljemidler i ministerierne, der blandt andet er målrettet til at hjælpe unge af gaderummets ”karakter” og ”kaliber”.

Vi har haft et fint cobhuse-projekt kørende længe², men det strandede af denne grund, lige som et EU-edb-projekt heller ikke kunne lade sig gøre.

Jeg må spørge om projekter som disse fra vores side også er blevet afvist, fordi Familie- og Arbejdsmarkedsforvaltningen principielt har afvist at se noget positivt i vores arbejde, og så har meddelt dette, når andre har forespurgt til vores arbejde.

Der er ikke mange aktører indenfor vores område, så en kun negativ indstilling fra Familie- og Arbejdsmarkedsforvaltningens side til vores indsats, vil bare gøre indsatsen overfor udstødte unge endnu mere fraværende end den er i dag. I denne sammenhæng er det Forvaltningen der med sin indstilling fastholder de unge i en udstødt og stigmatiseret position, ved ikke at ville hjælpe de aktører, der hjælper dem.

Vi har aktuelt fået midler fra Hypotekbanken til forbedring af lokaler, men de kan først udbetales, når vi har legale lokaler. Og yderligere puljemidler vil sikkert blive påført samme klausul, hvis vi får tilsagn.

Lukning?

Tanken om lukning er ikke en tanke, der altid er fjern. For det er dybt frustrerende ikke at høre hjemme nogen steder og hele tiden leve på lånt tid. Men da der er et tydeligt behov for arbejdet, og da det synes at nytte overfor konkrete unge, får det mig til at arbejde videre.

Men tænker man ind i en lukning, vil et vigtigt socialt netværk for udstødte unge forsvinde, og mere end 20 vil igen blive permanent boligløse. Deres hjem, værested, aktivitets- og behandlingssted og et socialt samlingspunkt vil forsvinde, sammen med den erfaring og støtte, de som kollektiv unge-gruppe giver videre til andre unge i svære livssituationer.

Hvor at gøre af disse boligløse unge, og hvad med netværket og den sociale funktion, som stedet varetog for andre unge? Sådanne nogle ting løser altid sig selv i en større sammenhæng. Det er måden, det angår.

rum – om synliggørelse af anderledeshed”, Institut for antropologi, juni 2001. Opgaven tilsendes gerne, men vil kunne ses på vores hjemmeside www.gaderummet.dk fra midten af august.

² Cobhuse-modellerne kan stadig ses på græsarealet ved Søtorvet, ved Dronnings Louises Bro, på Nørrebro.

Et gammelt problem.

Det er bare ikke et nyt eller selvskabt problem, som gaderummet i '98 henvendte sig til kommunen med. Problemet havde i sidste omgang eksisteret på Nørrebro fra 1994, i form af gentagne hærværksscener på stræder og gader og med vedvarende kaotiske husbezættelser af unge, der drev rundt uden nærmere tilknytning til nogen sociale indstanser eller andre voksne interessegrupper. Kernen i denne gruppe har vi senere lært at kende som "en gruppe af unge, der flakker udsigtsløst rundt med mange rusmidler, vold, kriminalitet og psykiatrisk svingdørskarriere, og som ikke hører hjemme nogen steder". De efterfølgende husrydninger og anholdelser havde den samme effekt på de unges liv, som de i forvejen havde som skiftende sociale livsbetingelser.

Gaderummet kom til at gøre en forskel for disse unge, da de begyndte at bruge stedet. Gruppen var imidlertid meget større med mere massive problemer end vi forestillede os, og vi blev i starten også væltet over ende af den. Den overtog stort set gaderummets lokaler, da de unge begyndte at komme i flertal. Det gamle gaderum og rådgivningen tog udfordringen op, og sammen søgte vi at tænke ind i en mere langsigtet løsning af det morads af problemer, der nu var samlet under samme tag.

Om de unge og gaderummet.

Vi har ikke selv kunnet løse vores boligproblem for udstødte unge eller tømme vores lokale for vores beboere. Men samtidig synes det også tydeligt, at den angivne gruppe af unge har brug for et sted, der er deres eget, og hvor de kan indgå i en voksensammenhæng og arbejdsstruktur på lige fod med andre, og hvor de i en periode kan få hjælp og støtte på stort set alle livets områder. Etnologerne har en kort beskrivelse:

"Gaderummet kan følgelig beskrives som et sted hvor forskellig typer at brugere har et hverdagsliv og hvor hjemløse unge kan flytte ind og etablere et hjem. Livet i Gaderummet kan være barskt for nogle brugere men alle peger også på at der er gode sider som gensidig hjælp mellem unge og fællesskab" (s.42).

Det har længe været kendt, at der er en gruppe af unge, der ikke profiterer af de etablerede sociale og psykiatriske tilbud. Såvel Socialcheferne som mange psykiatere har de senere år vurderet, at det drejer sig om op til 30% af de problemramte unge. I den etnologiske evalueringsrapport beskrives kernen i gruppen således:

"Det er svært at komme udenom, at der er en gruppe af unge, som det er vanskeligt at nå af forskellige årsager. Det er langt flere end dem man opfanger i Gaderummet og Regnbuen, men det lader til at der er forskellige ting som kendetegner gruppen. Det er unge som har en lang karriere i det sociale system som er trætte af, at pædagoger og psykologer hele tiden har planer med dem. De pågældende unges problemer forsvinder jo ikke, selv om man lader dem være i fred. Derfor må der, som man også er opmærksom på nogle steder i det offentlige system, gøres forsøg på at skabe nogle rammer for hjælp, som de unge kan acceptere" (s.86).

Om baggrunden for de unges aktuelle livssituation hedder det i evalueringrapporten:

"Forholdet mellem udstødelse og integration er en kompliceret størrelse og kan analyseres på flere niveauer. Gaderummet udgør et identitetsskabende fællesskab for en gruppe af unge, hvis livssituation er præget af vanskeligheder med at være i andre sammenhænge af sociale eller økonomiske grunde (eksempelvis uden bolig). Det er unge der kan have gennemgået en social deroute, som gør at deres netværk er problematisk. På dette niveau udgør Gaderummet en væsentlig mulighed for at etablere nye sociale relationer. Internt i Gaderummet er der mulighed for en integration, der når det fungerer bedst kan åbne op for nye sociale muligheder og venskaber mellem brugerne.

Man forstår ikke omfanget af den sociale udstødelse, hvis man bare ser den som et individuelt forhold i form af en social deroute. Der må i denne proces medtænkes nogle sociale forhold som kan have stor indflydelse på, at grupper af unge får en overgang til voksenlivet, som ikke kun udgør et problem for omgivelserne, men også opleves som et problem for dem selv. Det er et væsentligt samfundsmæssigt problem at en social og kulturel gruppes sociale betingelser forsvinder som følge af ændringer på arbejdsmarkedet. Dertil kommer at boligmarkedet har udviklet sig på en måde, så en gruppe af mennesker bliver trængt både i de sociale og fysiske rum og ender i hjemløshed.

I forhold til omgivelserne er det centralt at unge har haft problemer med at finde sig til rette i et voksenliv som hverken de selv eller omgivelserne kan acceptere. På samfundsniveau må man søge at tænke i, hvordan disse grupper kan integreres i meningsfulde sammenhænge med et udviklingsperspektiv, som ikke bare opleves som en nedværdigende parkering af bistandsklienter" (s.78).

Evalueringsrapporten gør samtidig opmærksomt på, at der er problemer af mere strukturel karakter, der angår hvordan man får mennesker ind i samfundslivet som ikke opfylder de gængse normer for familieliv, uddannelse og arbejdsliv. Og stiller spørgsmålet, om man "kunne bidrage til at skabe et arbejdsmarked, der kunne opsuge denne gruppe i et rigtigt arbejdsliv, der tilgodeser deres kultur, uddannelsesniveau og arbejdsevne?"(s.86).

Vi synes, vi formår at skubbe på unge i den rigtige retning, og kan finde ud af det seje i bunden af feltet, men står også tit med unge, der har en grad af en arbejdsevne, der ikke synes at kunne komme til anvendelse, enten i et fuldtidsjob, som man ikke kan klare til at starte med, eller i form af aktivering, som man dropper ud af. Og i værste fald rummer vi den unge uden at det medfører en yderligere social deroute, udviklingen af et egentligt stofmisbrug og/eller etablering af alvorligere psykiske problemer, samtidig med at den unge gør nytte i forhold til andre unge i en lignende svær situation.

De tidligere omtalte delprojekter (Cobhuse- og EU-edb-projekt) som kommunen valgte ikke at ville støtte, er et stort savn her. Familie- og Arbejdsmarkedsforvaltningens udtrykte holdning til os, vil måske også i al fremtid stoppe sådanne projekter fra vores side.

De unge har tidligere været genstand for politisk debat.

De unge, der i dag bruger gaderummet, har også tidligere været genstand for politisk debat. De synes at stå med problemer, hvor en psykosocial løsning (socialpsykologisk og social-klinisk) snarere end en psykiatrisk, distriktskykiatrisk og socialpsykiatrisk løsning er at foretrække.

I 1989 var der en folketingsdebat om psykiatriens videre udvikling. Det var tvivlsomt dengang, hvor lang man kunne komme alene med psykokemiske midler, især overfor komplekse sociale og personlige problemer, og det kom til et forslag om "etablering af en parallel rådgivningsstreng til psykiatrien". Forslaget faldt dengang med få stemmer, sandsynligvis fordi psykologstanden ikke var gearret til at gå ind i en udvikling af dette område. Den valgmulighed man ville give borgere i nød blev ikke etableret. I stedet fik man en Socialpsykiatri, og senere en sygesikringsordningen for psykologer.

Men disse instanser synes ikke at have være tilstrækkelige overfor unge med psykosociale problemer og en længere karriere i det sociale system.

Mange erfaringer, også fra udlandet, fortæller at det svarer sig økonomisk og også menneskeligt med en psykosocial indsats, hvad angår marginaliserede og udstødte unges trivsel og livskvalitet på lang sigt.

Gaderummet og rådgivningen er et forsøg på, i det små, at være en parallel rådgivningsstreng til psykiatrien for unge. En rådgivningsstreng der udgår fra det sociale hverdagsliv mellem mennesker. Ikke i modsætning til psykiatrien, men som en selvstændig faglig arbejdssammenhæng, der fra et socialpsykologisk og social-klinisk ståsted søger at bidrage til sine brugeres udvikling, og som samarbejder med alle relevante instanser, herunder også psykiatrien, når dette er påkrævet af hensyn til brugeren.

2. Notatets konklusion.

Notatet fra Forvaltningen vurderer gaderummet og rådgivningens arbejde som uden perspektiv og som medvirkende til yderligere marginalisering af unge.

Ingen i gaderummet eller i rådgivningen har benægtet de lokalemæssige vanskeligheder, det var endog det udløsende for vores kontakt til kommunen, men der er langt herfra og til notatets udsagn om ”fastholdelse af de unge i en socialt marginaliseret position uden perspektiv, og fandt dermed projektet fagligt uforsvarligt”.

For at drage en sådan konklusion må man have informationer, oplysninger, analyser eller andet, der kan sandsynliggøre eller begrunde, at det er også er tilfældet. Jeg kan ikke finde nogen af delene i notatet fra Carsten Stæhr Nielsen og Grethe Munk, og må derfor bede om en fremlæggelse og uddybning heraf eller at man trækker sin konklusion tilbage.

Vi havde eet møde i 8.kontor med Kjeld Rothenberg og Unno Madsen i '98. De kunne ikke hjælpe os med gruppen af unge, når lokalerne var som de var! Og desuden var deres målgruppe – og forhandlingsmandat - unge under 18 år og uden psykiske eller psykiatriske problemer og uden hjemløshed. Det er bare ikke den slags unge, som specielt bruger os. Så nogen dialog mellem 8.kontor og os kunne 8.kontor ikke gå nærmere ind i.

Det lå i situationen, at undertegnede skulle sørge for at rydde lokalerne, så kunne der måske forhandles, men vi skulle ikke gøre os nogen forhåbninger om et positivt resultat. Det var en lang sej proces.

Situation stod overfor situation. Perspektiv over for perspektiv. Vi fandt på vores side – og havde heller ikke anden mulighed - at der var betydeligt mere perspektiv og ansvarlighed i at samle de unge op til en fællespraksis, fremfor enkeltvis at jage dem fra gadehjørne til gadehjørne, eller fortsat behandle dem mod deres vilje med sociale og psykiatriske tilbud, som ikke synes at forbedre deres liv på lang sigt, og som også for mange unge synes at forværre deres situation. Men vores lokaler og ressourcer strakte ikke til at fortsætte uden hjælp udefra.

Vi har senere, flere gange, søgt kontakt til Familie- og Arbejdsmarkedsforvaltningen, både formelt og uformelt, om en dialog og et samarbejde om at løse problemerne, men det har været helt uden resultat.

I dag er gaderummet det eneste døgnåbne sted af sin art for unge. Ingen vil være kede af, hvis der ikke var behov for det! Og personligt ville en stor byrde forsvinde fra mine skuldre, hvis det var tilfældet.

Med venlig hilsen

*Kalle Birck-Madsen
Gaderummet-Regnbuen*